

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 49.

Lýsingaprisur fyri mm.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 8. desember 1945.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðarsíð

19. árg.

Filé-flaka-virki — fjølbroytan av okkara sølu og framleiðslu

Eitt av teim málum, sum socialistaflókkurin vil royna at fremja á Tingi er at fáa nútímans frystihús — flakavirki — sett á stovn kring landið, har líkindi eru til tess.

At fáa framt eitt tilíkt mál vil hava ómetaligan týðning millum annað við tað, at útróðurin heima hjá okkum vil koma í eina meira regluliga og tryggja stæðu — at meira arbeiði til okkara heimafólk vil kunna skipast — og ikki minst, at eitt tilíkt tiltak í »praksis« vil verða eitt lið í at útvega okkum ein rúmari fiskimarknað.

Vit Føroyingar hava lætt við at verða »einsrættaðir« í framhaldi av okkara vinnulivi. Ein gerst undangongumaður á eini fastsettari leið — allir hinir aftaná — í somu sporum, uttan at hugsa um, at tað innanfyri hitt sama virki- umráði liggja fleiri framleiðslu- møguleikar.

Hygg t. d., hvussu vordid var framman undan hesum bardaga.

Við fáum undantøkum var ein- ans dentur lagdur á at framleiða klippfisk.

I dag verður klippfiskur neyvan havdur á máli. Einki tiltak gjørt frá ábyrgdarhavandi síðu fyri at fáa samband aftur við okkara marknað í miðhavslondunum. Hvi?

I dag er tað einans útflutning-

ur av feskum fiski, sum alt hvílir á.

Vit hava so stutt lyndi til at reiðrast uti á »periferiini« uttan at geva tí gætur, at minst líka so nógvir framleiðslu- og vinnu- møguleikar finnast innanfyri.

Vit standa yvirfyri at endur- nýggja okkara fiskiflota.

Menn troðka á at fáa sær nútímans fer, og tað er beint. Okkara idnu fiskimenn liggja ikki á láni. Teirra táttur liggur ikki eftir.

Harimóti hvílur á leiðsluni her á landi — á tí almenna eins væl og á tí privata — at fáa sett í verk eina meira fjølbroytta fram- leiðslu úr tí ráevni, vit eiga í fiski.

Okkum er greitt, at mangan verður trøngt á bretskum marknað, um vit einans halda áfram sum higartil.

Tað er tí okkara skylda yvirfyri samfelagnum at finna fram á nýggjar leiðir.

Ein táttur í hesum er okkara mál, sum miðjar imóti at fáa nútímans frystihús bygd á líkinda- plássum, soleiðis, at beinleiðis sam- vinna millum okkara útróðarmenn og framleiðsluvirki — á egnari grund kann koma í lag — og rúmari ræsur fyri okkara uttan- landa marknað kunnu skipast.

W.

Til flokkarnar á Føroya Løgtingi.

Galdandi valskipanin tryggjar okkum ikki, at eitt lögtingsval verður eftirfarandi, tá ið umræður — eins og nú — at atla um tann føroyska fólkaviljan viðvíkjandi spurninginum um framtíðar ríkis- rættarstæðu Føroya.

Harumframt verður eitt slíkt val óvirkað av innanlandspolitiskum og flokkspolitiskum hugsjónum og av umstøðum, sum bert eru í letuni, og valúrlitið verður tí fargað av hendingum og fyrbrigdum, sum av rættum als ikki nerta við ríkis- stæðuna.

Eisini valið tann 6. novbr. var heft av slíkum innanlandspolitiskum

og flokkspolitiskum spurningum, at teir forðaðu fyri, at ríkisrættar- spurningurin kundi leggjast fyri veljararnar sum eitt reint tjóð- skaparligt mál, ið skuldi tryggja eina ríkisrættarlaga stæðu fram í tíðina. Flokkarnir settu ikki fram fullgiggjarligar ríkisrættarligar stev- nuskrár, sum veljararnir kundu taka stæðu til. Og spurningar av stórum innanlandspolitiskum og handilspolitiskum týðningi völdu at ríkisrættarmálið hjá mongum mátti víkja fyri øðrum athuga.

Tað nýggja tingið umboðar tí valla tann føroyska tjóðviljan í ríkisrættarmálinum.

Útvið 10% av teimum ið valdu hava ongan mann til at umboða seg, um hetta mál kemur til við- gerðar á tingi.

Ikki allir sum vallógin gevur valrætt til lögtingið eiga at hava avgerðarrætt viðvíkjandi ríkisrættar- stæðuni. Tann avgerð Føroyar taka í hesum máli, takast av Fø- royningum.

Av flokksbýtinum, soleiðis sum tað er nú, kann ætlast, at hverja stæðu tingið enn vildi tikið í hesum máli, so verða o. u. helvtin av Føroya veljarum í móti henni.

Ein flokkur hevur skotið upp, at fólkakvæða eigur at fyrirleikast um spurningin: loysing ella sam- band. Slík manngongd greiðir tó ikki spurningin, tí hann gevur ongar leiðbeiningar um, hvussu ein loysingar- ella sambandsskipan tá skal verða.

Vit undirritaðu formenn í teim- um føroysku feløgnum í Key- mannahavn loyva okkum tí, gjegn- um øll tey føroysku bløðini, at heita á tingflokkarnar við bøn um, at teir, áðrenn nøkur onnur av- gerð verður tikið í hesum máli, taka upp til viðgerðar spurningin um at leggja ríkisrættarmálið fyri seg, fyri ein føroyskan tjóðfund, ið fær avgerðarrætt fyri Føroyar í ríkisrættarmálinum. Ein tjóðfund, ið bert er valdur av Føroyingum, og eftir valreglum, ið geva tí ein- staka veljaranum meira beinleiðis lut í valinum av tjóðfundarlimum.

Eftir okkara tykki er henda leiðin tann einasta í gongd er, um av- gerðin ikki skal skordast inn á hendan ella handan lögtingsbásin, og har bindast av vanafestum flokkspolitikki. Hetta er tann leiðin sum í øðrum londum hevur roynst best, tá tjóðin skuldi taka haldgóða avgerð í slíkum málum. Og verður henda leiðin ikki eisini gingin í Føroyum, man tann fø- oyska tjóðin ikki fáa tann avgerð- arrætt, sum hon av sonnum eigur í hesum máli.

Keypmannahavn, t. 9. nov. -45.

Janus Øssursson
form. í Føroyingafelag.

Albin Vang
form. í Tjóttarfelagnum

Sigurður Joensen
form. í Bládfelagnum.

Emil Joensen
form. í tí kristiliga ungmannafelagnum.

Jóhan Højgaard
form. í Róðrarfelagnum.

H. D. Joensen,
form. í Listafelagnum.

D. P. Danielsen
form. í Studentafelagnum.

Lastvognskøyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Telefon 443

Stuðlan av heimaróðrinum.

Til Føroya Løgtings.

Tey seinastu árin hava sýnt, at útróður við motorbátum hevur árnast væl og givið livsbreyð til ein hóp av fiskimonnum. Men á flestu stæðum í Føroyum hevur trot verið uppá motorbátar, og tá ið langfaraskipini hava verið fá og bert hava kunnað givið einum fá- tali av monnum arbeiði, hava menn á hesum plássum sitað í trongum korum.

Tað má vera skylda hjá lands- ins álitismonnum at koma hesum fiskimonnum til hjálpar.

Ein hin biligasta og lættasta leiðin at ganga er at hjálpa teim- um at fáa fatur á 20-tons út- róðrarbátar, ið bæði kunna »snurra« og veidda við línu.

Men fyri at útróðarmenn ikki skula koma at sita uppkastaðir soleiðis, at teir ikki sleppa av við veiðu sína — bátarnir eru ov smáir til at sigla til fremmand lond — er tað neyðugt, at skipað verður fyri, at teir altíð kunna vera visir í at sleppa av við veiðuna.

Við hesum endamáli í hyggju er tað neyðugt, at frystivirki verða bygd kring Føroyar, serliga er hetta neyðugt á útriðuoeyggjunum, sum liggja í so ringum ferðasambandi við útflutningshavnirnar, og har menn ofta veidda so litið ísenn, at útflutningsskip ikki kann verða fermt nóg skjótt til, at fiskurin ikki spillist.

Sjálvandi er neyðugt fyri at kunna loysa hesa uppgávu, at oyggjar okkara verða ravmagnaðar, og at hóskandi frystiflutningsfer verða veidd til vega.

Vit loyva okkum tessvegna nú beinan vegin, meðan landið hevur ráð til tess, at avgera og fara undir:

- 1) At hjálpa fiskimonnum til útróðrarfer.
- 2) At ravmagna okkara oyggjar.
- 3) At byggja frystihús kring okkara oyggjar.
- 4) At fáa til vega hóskandi frystiflutningsfer.

Á Føroya Løgtingi, tann 30. nov. 1945.

Føroya Javnaðarflokkur.